

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Jn Omnes Totivs Anni Dominicas Æstivas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria Secvnda Pentecostes.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56306)

diuinus ignis illas succendet, atque in cineres rediget.

Quo impedimento sublato, Apostolos imitari oportet, qui priusquam Spiritum sanctum recepissent, mundo valedixerant, & egregiam illam professionem emiseraunt: *Ece nos reliquimus omnes, &c.* Mundum quin etiam, affectu saltem, & voluntate relinquere, omnesque illius lubricitates & dissolutiones deferere debemus; si eandem sperare felicitatem velimus; & Spiritum sanctum si apud nos hospitari optemus; omnia prius impedimenta amouenda, animaque euacuanda. Quod Elisæi vasa munda & vacua essent, oleo repleri meruerunt; sane si hodie oleum gratiæ in animas nostras infundi, & Spiritum sanctum omnis gratiæ auctorem eodem diuertere velimus: animarum nostrarum vasa ab omni passione, prauo affectu & vanitatibus purgemus oportet, ac vacua reddamus. Hoc igitur proponite, ac ambitionis & honorum litim deponite, has à mente phantasias dispellite, prauas hæc affectiones, quæ nos torquent, procul à corde eliminate, à voluntate malas inclinationes tollite, deniq; ab animo omnia peccata & vitia proscribite, & omnia euacuate, omnia noua sint, & Apostolis similia.

Tu vero gloriose Spiritus sancte, Patris & Filij amor, donum Dei altissimi, fons aquarum viuentium, hominum consolator, rerum spiritualium thesauri, magne scientiarum magister; tu qui hodie tam vehementer spiras, quam ardentem inflammas, atque omnia linguarum idiomata infundis. Tu qui è Theritis Cæsares, è balbutientibus Demosthenes, ex idiotis Philosophos, è discipulis magistros reddere soles, sensus nostros illumina, amorem cordibus infunde, animum confirma, & vires adauge, procul à mœnibus nostris sanctissime Spiritus, inimicum propelle, pacem terminis nostris cede, dux denique in omnibus vitæ huius periculis esto. Fac, obsecro, vt hodie animæ nostræ igne tuo suauissimo accendantur, linguæ vt mutantur & Apostolorum instar linguis loquamur nouis. Fac vt veritatem mendacia, in benedictiones blasphemiarum, in

laudes conuicia, in honesta inhonesta verba conuertantur; atque hoc linguis nouis loqui esse credam: ita porro loqui, & eodem etiam modo vitam instituire, vera ad cælum semita est, in quo Pater & Filius, tuque qui sanctus Spiritus, in æterno regnatis. Amen.

FERIA SECUNDA PENTECOSTES.

Partitio.

- I. De amore vi ac robore.
- II. De amore Dei in nos, vt causa rerum prima.
- III. De amoris diuini excessu in nos.
- IV. De amore Dei nos querentis.
- V. De S. Spiritus dono, ex Christi merito.
- VI. Quo sine datus sit Spiritus sanctus.

Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret. Ioan. 3.

FIGURA.

MAGNUM & euidentem dilectionis Creatoris erga creaturam argumentum fuit, cum magnus ille Deus sancto viro Tobias *Tob. 12.* è summo cælorum, vnum è septem Spiritibus, qui assidue diuinæ maiestati adsunt, destinauit, qui cæcitati illius mederetur. At maius profecto & euidentius amoris indicium eiusdem Dei erga mundum fuit, cum proprium ille dedit Filium, qui pro illius redemptione mortem oppeteret, morti & passioni illius consentiendo, homines vt interitu eriperet, vitamque illis immortalem compararet. Tobias Angelum in medicum habuit, sed mundus proprium & vnigenitum Dei Filium in Redemptorem assertoremque nactus est. O dilectionem penitus admirabilem! amorem omnem qui amorem transcendit, quique hodie per vniuersum nostrum Euangelium conspicitur: quo vt & iam animos repleamus, Spiritum Sanctum rogemus, qui veri amoris Deus est, vt hodie aurium nostrarum sonum ac verborum meorum statum ita dirigat, illius vt magnitudinem & dignitatem extollere valeamus: quare more foli-

re solito sacratissimam virginē inuocemus, suis vt precibus nobis succurrat, atque idcirco in genua prouoluti angelicam illi salutationem offeramus.

AVE MARIA.

I. 1. Reg. 3.

Tres Purpurati Persæ custodes corporis magni ac potentissimi Principis Darii, qui in centum ac viginti septem prouincias imperium habebat, cum coram Rege disceptarent, quidnam omnium rerum fortissimum foret; primus esse dixit vinum, alter credidit Regem omnibus præualere; tertius vero qui fuit Zorobabel, veritatem validissimam esse asseruit; *super omnia autem vincit veritas*. At nemo illorum, mea quidem sententia scopum tetigit; nemo veritatem attingit; quare si quis quartus extra ordinem sententiam rogatus, amorem esse dixisset, vere illum censerem iudicasse: nihil enim amore fortius, nec quidquam in rerum natura reperiri posse crediderim, quod cum amoris robore ac viribus sit comparandum. nam *Omnia vincit amor*, nulli cedit, sed vniuersa expugnat.

Cam. 8.

Tanta siquidem illius potentia, robur ac fortitudo est, vt sponsus in Canticis inuincibili mortis robori potentiaque conferte illum non vereatur, *Fortis est vt mors dilectio tua*. Id est, non tantum mors Parca illa inexorabilis, sanguinaria illa sicaria quæ omnes profternit ac iugulat, virium habet in corpora, quantum in animas amor. Idcirco etiam amoris fortitudo inuictæ amorum potentia in sacra scriptura comparatur, vt hic pateat, quemadmodum arma corpus lædunt & offendunt, ita ab amore corda & animas vulnerari. Scriptum quippe in Daniele legimus, duos illos impudicos & lasciuos veteratores, grauius amore Susannæ vulneratos fuisse, *Ambo vulnerati amore illius*. Et in secundo Regum libro dum de incestuoso & impudico Ammonis Davidis filii amore sermo est, scriptum est, ita eum amore Thamaris vulneratum fuisse, in morbum vt incideret, *Ita vt propter amorem eius agnosceret*.

D. n. 17.

2. Reg. 13.

Deinde sancta, & amans sponsa hosce a-

culeos perlentescens, & fortitudinem amoris experta, adeo se vulneratam professa est, vt à morte non parum abfuerit, ideoque socias orabat, dilectum suum huius vt amoris certiores redderent, eique languorem suum patefacerent; & cum amor illi cor & vires abstulisset, breui etiam vitam ei ablaturum, *Nuntietis ei, qui amore languet*. Dicite itaque an non magnarum amor virium sit?

Cant. 2. 6.

Amor armatus.

1. Metam.

lib. 4. c. 7.

Non sine ratione vero Poetæ, fabularum inuentores, amorem & puerum pinxere, & effinxere, Cupidinem nuncupatum, flammis & sagittis armatum; vtque apparet terribilior, maioremque metum incuteret, Martem illi dedere Patrem, Deum bellorum, armorum & sanguinis. Audite quid dicat Ouidius.

Quidne tibi lasciuæ puer cum fortibus armis? Fabulosum hoc est, fateor, & nihil habet cum veritate affinitatis, sed verum credo, quod Alexander ab Alexandro prodidit, Lacedæmonios amoris robur perspectum habentes; priusquam conficturi essent, & manum cum hoste conferturi, amori victimas immolare consueuissent. Credebant siquidem, vt referunt nonnulli, victoriam in bello magis à subditorum affectu dilectioneque, quam ab armorum robore ac fortitudine dependere, vel, vt sentiunt alii; malebant lites & controuersias suas amice, & pacate, vel honesto aliquo fœdere, quam sanguine cædibus & ciuium strage amissioneque dirimi. Verum, quocumque demum consuetudinem hanc intelligamus modo, vires ac diuinitatem amoris hac ratione ostendere ac patefacere voluere, quam Philosophi eidem inesse non negarunt.

Nec etiam erro: constat enim, celeberrimos quosque & maximi nominis Philosophos credidisse tantas amoris esse vires, tantam potentiam, tamque illum mirabiles producere effectus, vt in Deorum numerum idcirco censuerint referendum; quin & longius procedendo omnium illum rerum dixerint esse principium. Huius opinionis fuit Empedocles, referente in Metaphisicis Aristotele. Plato quin etiam dicere non crubuit, Amorem, diuinum, potens,

Amorem Deum esse credide re Philoso phi.

Lib. 1. in conuiuio Socra.

tens,

tens, singulare & vnicum mundi beneficiū esse: cuius sententiæ plurimi deinde accessere, certo sibi persuadentes, vnicum amorem, mundi fundatorem rerumque omnium principium esse: A deo vt concessa illi diuinitate omnem quoque illi potentiam & robur dederint.

Figura amoris apud veteres.
Cartari^o L.
de imagin.
Deorum.

Hæc forsitan fuit ratio, cur doctissimi quique veterum inter ceteras Deorum figuras, Amorem exotica quadam & noua ratione efformarint, pisces nempe dextra, & spicas sinistra præferentem. Hoc vero symbolo aliud designatum non fuit, quam amorem Deum esse, & quidem tantæ potentia maiestatisque, vt mari simul & terra dominaretur, quod per pisces & spicas denotabatur.

Omnia quidem hæc non nisi opiniones quasdam vulgi esse libens concesserim; verissimum tamen est, Deum verum omnipotentem, infinitum, æternum, Deum amoris esse atque omnia è mero amore operari. Quod sacra scripturæ verbis confirmare liceat, ac præsertim Ioannis Apostoli. *Deus charitas est.* Quasi diceret, Quicumque æternam Dei essentiam, infinitaque illius attributa Philosophice inquirere, ac profundius rimari voluerit, sibi persuadeat, Deum non nisi amorem & charitatem esse. *Deus igitur charitas est;* non iustitia aut æquitas; nam *alienum opus ab eo;* non potentia vel æternitas, non primum mouens, nec omnium causarum causa, neue omnium esse primum ac primatum, sed solius amoris & dilectionis.

2. Cor. 13.
Gen 17.
Exod. 20.
Deut. 7.
Ios. 2.
1. Reg. 1.
2. Reg. 5.
2. Esdr. 1.
Tob. 13.
Iud. 9.

Huic sententiæ suffragator accedens Doctor gentium diuinaque attributa, proprietates, ac perfectiones pertractans, inter cetera Dei epitheta, Deum pacis, amoris & dilectionis nuncupat, & *Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.* Non dedit illi nomen quale legerat in Genesi, *Ego sum Deus omnipotens;* nec quale in Exodo, *Deus tuus fortis Zelotes;* nec quale in Deuteronomio, *Deus magnus & terribilis;* nec quale in Iosua; *Dominus Deus vniuersa terra,* non quale primo Regum libro, *Deus scientiarum Dominus est,* non quale in secundo, *Dominus Deus exercituum,*

&c. Non quale in Esdra, *Dominus Deus caelis;* Tob. 19. non quale apud Tobiam legere est, *Benedic Psal. 28. Deum saeculorum;* non quale ei dedit Iudith, *Psal. 70. Deus caelorum creator;* non quale supplicans *Psal. 135. Esther, Dominus Rex Deorum & vnica potestate;* non quale Iob, *Deus excelsus in fortitudine;* non quale Psaltes, *Deus maiestatis innotuit;* non quale dat & alio loco, *Deus virtutum conuertere nos;* non quale in Psalmo 135. *Confitemini Deo deorum;* non quale Isaias dedit, *Dominus Deus exercituum;* non quale item Ieremias, *Dominus Deus verus est, ipse Deus viuens & Rex sempiternus,* non qualia in scriptura passim reperire est, sed vnicum amoris & dilectionis, ac bonitatis in omnibus.

Et sane nomen hoc pulcherrimum, Deoque dignissimum, nihilque quod diuinitati potius conueniat. Quid enim aliud Deus est quam bonum infinitum, amor extremus, bonitas ineffabilis? Quid facit, fecit alias, aut faciet vnquam Deus nisi per amorem? si ab omni æternitate filium genuit, suam illi essentiam, potentiam, reliquaque attributa communicans (*omnia mea tua sunt*) ex mero id fuit amore. Si item in mirabilibus ad intra, Pater & filius eandem naturam, omneque suum bonum absolutum terciae cuidam personæ, quæ Spiritus sanctus, attribuerunt, ex mero id amore factum est. Deinde si tres hæ personæ simul iunctæ non nisi vnum creatorem constituentes, totum vniuersum condidere, omnia è nihilo in mundum producentes; non nisi ex amore fuit. An non enim amoris quoddam verbum & dilectionis inuitatio illa fuit, *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Denique si iam inde à primordiali hominis præuacatione mundi redemptionem decernere, verbum Patris ad illam peragenda prædestinare, in mundum hominum naturam vt induceret, emittere, in quo vitam hominum salutis reparandæ causa impenderet, oportuit; vni amori hæc omnia adscribenda sunt. Ita quippe hoc hodiernum restatur Euangelium, *sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vniuersum daret.*

O amorem diuinum! ô amorem per omnia

Quicquid
fecit Deus
fecit ex
amore.

omnino omnia & in omnibus vere admirabilem! an non igitur merito dixeram, nihil esse amore fortius aut potentius? Videte quomodo sit Deus, sed potentiam illius imprimis obtusecitate: ipse enim prima creationis mundi causa, ipse redemptionis nostrae principium, omnis felicitatis nostrae fons, ipsi salus animarum ascribenda. Amor est qui peccatorum maculas delet, qui caelestem iram auertit, qui iustitiam & vindictam exarmat, qui omnipotenti Deo vincula iniecit, brachia illius deuinxit, qui nos eidem reconciliauit, qui filium suum ut daret, illum coegit, qui que Spiritum sanctum caelo elicuit. O amor, o mirabilia! aliud praesenti Euangelio non continetur, sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. Ego quoque non nisi de amore hodie loquar, cuius triumphus bifariam diuidetur: primo vehementem, quem mundo Deus ostendit filium suum ei dando, amorem patrefaciam: deinde quis quantusque amor in Spiritus sancti missione consistat, de dilectione igitur agentem audite dilectissimi & amore accensi.

II. Principio igitur, magnus ille totius vniuersi fundator ac conditor Deus magnum profecto & eximium erga hominem amorem ostendit, cum ob illum solum hanc excellentem mundi machinam condidit: in quo illum velut Principem in palatio, Regem in Regno, Angelos ei in stipitatores & custodes datis, collocauit: *Angeli ius Deus mandauit de te, ubi creaturae illius vasalli sunt, omnia subiecisti sub pedibus eius*, cui filiae sint in umbracula, petrae in hortos, campi in deambulationem, maria in fossam, elementa in muros, montes in turres, caeli in tentoria, astra denique in fenestras.

Alium quoque illi amorem & singularem patrefecit: cum tam eximiam illum naturam effinxit, omnes simul perfectiones, quas ceteris creaturis sparsim parca manu dederat in illum conferendo: esse illi quippe dederat, lapidibus commune, vitam radicibus & plantis sensum, qui & in bestiis reperitur, intelligentiam, qua item pollent Angeli, anime immortalitate, quae ipsius Dei est. Adeo ut homo sic efformatus, instar massae cuiusdam au-

Tom. 2. Pars Aeterna.

rea, omnium thesauri naturae numismatum valorem continentis fuerit: atque ideo pluri- mi Philosophorum *μικροκοσμος*, id est mundi compendium illum nuncuparunt: cuius in natura, vel in libelli cuiusdam foliis paucis comprehensum continebatur, quicquid in magno totius vniuersi volumine legendum dabatur. Atque huc etiam respiciens scriptura saepenumero illum creaturam vniuersalem indigerat: Quamobrem Gregorius locum illum Euangelistae interpretatus, *Pradicate Euangelium omni creaturae*, per omnem creaturam hominem denotari credit, ipse enim vniuersali nomine omnis creatura dicitur, quod omnes omnium creaturarum perfectiones in se comprehendat. Haec quidem magni amoris argumenta & dilectio quaedam singularis: at nihil haec sunt, si cum amore quo proprium in mundum filium misit comparentur. Hoc enim donum & amor infinitus fuit & penitus admirabilis, Deo denique opulentissimo dignissimum, at homine pauperulo indignissimum. Huc faciet, quod de Alexandro Macedone refert Plutarchus, hic cum quadam tempestate in missellum & extrema inopia pressum incidisset, triginta illi talenta dedit, quae nostra supputandi ratione magnam auri vim constituunt: tantam Regis munificentiam plurimi demirati, dicebant Regem nimis esse prodigum nec tam profusum in dando esse oportere: sed respondit Rex, se ad merita vel inopiam illius respectum non habuisse, sed ad suam ipsius dignitatem, quod scilicet Rex esset, cui magna & magnifica conferre incumbat. Christianae materiae Regis hoc ethnici apophthegma adaptans dico, Deum cum homini donum conferre vellet, non tam hominis vilitatem, inopiam, necessitatemque quam suam ipsius maiestatem potentiamque respexisse, quod scilicet omnipotens, ditissimus, optimus & omnibus in rebus infinitus esset. Atque ideo proprium ei filium dedit: quo nullum donum maius, e-

Homo microcosmus.

Marc. 16.

In Apophthegmat.

Platoniorum opinio.

D

tes, & perspectum habentes, primam rerum omnium causam liberam esse, perpetuam, nunquam deficientem, inopia expertem, diuitem quam maxime, omnibusque esse suum est thesauris abundantia dare debere: summe credere, aliud hoc esse non posse quam amorem, si enim iniustis possessoribus hanc veritatem auferre voluerimus, faciamur haud dubie necesse est, Deum non nisi amore esse, & quidquid fecerit, vnico amori ascribendum, cumque omnia vnica causam habeant, diuinum amorem primam omnium gratiae effectuum causam existisse. Amor hic causarum omnium causa fuit, causa quae nullam includit: & quemadmodum, o Philosophi in naturalibus effectibus tandem ad omnipotentiam causae primae descendere oportet: ita quoque in effectibus gratuitis: qui in mundum effusi sunt, ad amorem vsque Dei perueniendum est, ac nulla reperiri causa potest, quae ulterius transcendat, nisi quod sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret.

Si S. Paulo Doctore gentium & vasi electionis in die iudicii corona iustitiae promissa est, causa aliqua mouens fuit, quod in stadio eucurreret, quod certauerit, & cursum confecerit, *Bonum certamen certauit cum sum conuenit*: si Deus iuramento se obstrinxerit, ac sancte promiserit domui Abrahamae se benedicturum, semenque illius super stellas caeli multiplicaturum: causa subest, quod vnigenito filio Isaac non pepercerit, sed promptissima obedientia illum Deo in victimam immolare contenderit. Si Iacob Patriarcha benedici ab Angelo meruit, nomenque illius immutari, haec dari solet ratio, quod strenuum se & generosum in conflictu exhibuisset, imo cum Deo luctari non detrectasset. At quod Dei filius homo factus sit, quod natura humana ad esse illud diuinum perueniret, quod Pater aeternus vnicum mundo filium elargitus sit, nulla dari causa vel efficiens vel meritoria potest, soli amori id est ascribendum: atque huiusmodi causam reddit Euangelium nostrum, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret.*

Si Princeps Sichimorum tanto amore Dinam Patriarchae Iacobi filiam dilexerit, si varia

fratribus munera contulerit, illam ut in matrimonio nancisci posset, factum est ut ita effrenatae cupiditati, libidinisque ardori satisfaceret. Si Pharaon Aegypti Tyrannus Iosephum totius regni praetorem declarauit, omnibusque Aegypti Satrapis praetulit: si anulum manus suae illi dedit ac torquem aureum: si regia illum induit veste, currui regio insidere iussit, ut ab omnibus regni incolis coleretur, mundi saluator diceretur: non gratis quidem id atque ex puro & simplici amore factum fuit, sed quod illius industriae, sapientiaeque specimen Rex vidisset, quod Principis somnia non minori admiratione quam felicitate exposuisset. Si Perfarum Rex Assuerus ad tantos miserum Mardocheum honores extulit, primum a Rege declarauit, formosae Estheris meritis id ascribendum, & quod longo ante tempore coniurationem Eunuchorum in regium caput detexisset. Si magnus Nabuchodonosor, Babyloniorum Monarches tantis Daniele adolescentem beneficiis affecit, tantis honoribus exornauit, ut etiam illum adorare non sit veritus, si totidem munera contulit, si omnibus regni satrapis ac purpuratis praeposuit, non gratuito id, nec sine vilo merito factum, sed quod Colossae statuae quam somnians viderat mysterium expositionemque ad gustum illius declarasset. At Deum, vnicum mundo dedisse filium, sine vlla prorsus causa factum est, excepto quod sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret.

Quam uehemens amor! eoque dilectio! eoque admirabilia! postquam furor, rancore, & maligni Saulis motus iam cessassent, Ionathas regni Israelitici haeres, ac David pastor amicitiam inter se iniere, itaque Princeps illius complexus est, ut, teste scriptura, quasi animam suam illum dilexerit, *Inierunt autem David & Ionathas foedus: diligebat enim eum quasi animam suam*. Amor autem summi Dei, Regisque adeo potentis erga hominem adeo vilem & pauperculum, maior etiam haud dubie fuit: nam post tor ignes, choleram, indignationes, & iustitiam, foedus cum illo & amicitiam contrahere voluit, veterisque odio in amorem & affectum conuerso, ut animam illum dilexit: dicerene vero audeam

Amor re-
rum om-
nium cau-
sa.

2. Tim. 4.

Gen. 22.

Gen. 32.

Gi. 7. 30.

Gen. 43.

Esth. 6.

Reg. 18.

Deus pe-
ne homi-
nem plus
dilexit
quam
filium.

deam plus quodammodo quam proprium filium, cum ut hominem interitu eriperet ac seruaret, filium morti tradiderit? Audite rei veritatem, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

43
44
Inocilla
am Re
re cam.

Tanto adolescens Isaac Rebeccam futuram suam uxorem affectu profecutus est, ut omnis illa visa, dolor & molestia quam e matris suae Sara morte hauserat, velut nebula sereno pulsa, abscesserit, *Et in tantum dilexit eam, ut dolorem qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.* Allegorice hoc exponens assero, amorem Dei viuientis quo mundum complexus est, adeo vehementem & violentum fuisse, ut non modo dolorem & puncturas, quas pater aeternus habere potuisset, (si modo capax illorum fuisset) mortis & passionis filij sui moderatus sit, sed penitus animo erasas sit oblitus, *sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Damidis
amor erga
Jonathan.

Dauid Rex Israel in montibus Gelboe a Philistaeis fuso fugatoque, audito socii sui Saulis & Jonathan integerrimi amici interitu, ut amorem, quo haecenus illum profecutus fuerat, restatum faceret, suspiriis corde, & lachrymis oculo eductis lamentabatur, ac mortem illius parum aequo animo tulit, dicens: *Sicut mater unicum amat filium, ita ego te diligebam.* Patris aeterni amor longe profecto ardentior, ac vehementior fuit: audito enim interitu generis humani, prauius, inquam, peccato, hominis damnatione, e Paradiso expulsionem, iustitiae furore, mortis interitu, tartari reseratione, aliisque calamitatibus tantum amoris dilectionisque mando ostendit, ut illum imposterum plus dilexerit quam mater filium, & maiori quodammodo dilectione fouerit, quam proprium filium, cum illum ei dederit, & illius saluandi causa morti ad dixerit. Testatur hoc Euangelium, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium, &c.*

Luc. 12.
Gim. 16.

Multa praestiterat Abraham, e quibus colligere poterat Deus, illum singulari & eximio in creatorem suum amore ferri: Chaldaea accensam fornacem ingressus erat, e qua sospes & incolumis euaserat, ad veri Dei diuinitatem declaranda: patria egressus erat, & Deo vocante, natale solum reliquerat: domo ancillam & filium illius pepulerat, multas eas-

que graues peregrinationes instituerat, quibus aliorum victa succubisset patientia, cum sua infracta persisteret: at dum manum gladio admoit, quo filio vnico ceruicem praecideret, tunc vocem e caelo audivit, *nunc cognouit, quod timeas Deum:* id est, ne quid ultra tentes Abraham, hoc enim amoris tui testimonium satis manifestum est, & aliud illius argumentum non requiro. Hoc meae adaptans materiae dico, Deum multa hominis causa fecisse, e quibus quantus suus in illum amor esset, patefceret: ad imaginem illum suam condiderat, super omnia opera sua illum constituerat Dominum, legem ei in monte Sinai dederat: at ubi proprio non pepercit Filio, mortique illum pro hominum redemptione tradidit, dicere tum vere homo potuit, *Nunc cognouit, &c.* Et Euangelista merito exclamare: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

4. Reg. 3.

Israélite cum urbem Moabitarum obsidione cinxissent, resque obsessorum ad extrema venissent, Rex periculo in quo cum ciuibus versabatur animaduerso, filium regni haecdem in muro in obsidentium conspectu, magna animi constantia immolauit, adeo ut quotquot intuerentur non parum mirarentur, Hebraeique tam funesto viso spectaculo, locum deseruerint, obsidionem soluerint, fugaque sibi consuluerint. Perunt hic interpretes & comendatores, quid hac immolatione Rex denotare voluerit. Abulensis Iosephi opinionem secutus ait illum ad permouendos siq. Israelitarum animos hoc fecisse, ut cum ad extrema redactum & tam atrox committere facias coactum cernerent. Credunt alij, hoc illum ad propitios sibi deos reddendos, illorumque iram placandam fecisse: Erat enim Ethnicis solene, filios demonibus, quos deorum loco adorabant, immolare. Docet me hoc Psalmista: *Et immolauerunt filios suos, & filias suas demonibus.* Lyranus aliud iter insistens, credit Regem illum Ethnicum tantum Israelitarum robur & fortitudinem, laudes quoque quas omnes orbis nationes illis deferebant, ac felicem in omnibus expeditionibus successum ac victorias quotidianas demiratum: a regni principibus causam horum petiisse, qui dixere maiestas tua, magna-

re solito sacratissimam virginē inuocemus, suis vt precibus nobis succurrat, atque idcirco in genua prouoluti angelicam illi salutationem offeramus.

AVE MARIA.

Tres Purpurati Persæ custodes corporis magni ac potentissimi Principis Darii, qui in centum ac viginti septem prouincias imperium habebat, cum coram Rege disceptarent, quidnam omnium rerum fortissimum foret; primus esse dixit vinum, alter credidit Regem omnibus præualere; tertius vero qui fuit Zorobabel, veritatem validissimam esse asseruit; *super omnia autem vincit veritas*. At nemo illorum, mea quidem sententia scopum tetigit; nemo veritatem attingit; quare si quis quartus extra ordinem sententiam rogatus, amorem esse dixisset, vere illum censerem iudicasse: nihil enim amore fortius, nec quidquam in rerum natura reperiri posse crediderim, quod cum amoris robore ac viribus sit comparandum. nam *Omnia vincit amor*, nulli cedit, sed vniuersa expugnat.

Tanta siquidem illius potentia, robur ac fortitudo est, vt sponsus in Canticis inuincibili mortis robori potentiaque conferte illum non vereatur, *Fortis est vt mors dilectio tua*. Id est, non tantum mors Parca illa inexorabilis, sanguinaria illa sicaria quæ omnes profternit ac iugulat, virium habet in corpora, quantum in animas amor. Idcirco etiam amoris fortitudo inuictæ amorum potentia in sacra scriptura comparantur, vt hic pateat, quemadmodum arma corpus lædunt & offendunt, ita ab amore corda & animas vulnerari. Scriptum quippe in Daniele legimus, duos illos impudicos & lasciuos veteratores, grauius amore Susannæ vulneratos fuisse, *Ambo vulnerati amore illius*. Et in secundo Regum libro dum de incestuoso & impudico Ammonis Davidis filii amore sermo est, scriptum est, ita eum amore Thamaris vulneratum fuisse, in morbum vt incideret, *Ita vt propter amorem eius agnosceret*.

Deinde sancta, & amans sponsa hosce a-

culeos perlentescens, & fortitudinem amoris experta, adeo se vulneratam professa est, vt à morte non parum abfuerit, ideoque socias orabat, dilectum suum huius vt amoris certiores redderent, eique languorem suum patefacerent; & cum amor illi cor & vires abstulisset, breui etiam vitam ei ablaturum, *Nuntietis ei, qui amore languet*. Dicite itaque an non magnarum amor virium sit?

Non sine ratione vero Poetæ, fabularum inuentores, amorem & puerum pinxere, & effinxere, Cupidinem nuncupatum, flammis & sagittis armatum; vtque apparet terribilior, maioremque metum incuteret, Martem illi dedere Patrem, Deum bellorum, armorum & sanguinis. Audite quid dicat Ouidius.

Quidne tibi lasciuæ puer cum fortibus armis?
Fabulosum hoc est, fateor, & nihil habet cum veritate affinitatis, sed verum credo, quod Alexander ab Alexandro prodidit, Lacedæmonios amoris robur perspectum habentes; priusquam conficturi essent, & manum cum hoste conferturi, amori victimas immolare consueuissent. Credebant siquidem, vt referunt nonnulli, victoriam in bello magis à subditorum affectu dilectioneque, quam ab armorum robore ac fortitudine dependere, vel, vt sentiunt alii; malebant lites & controuersias suas amice, & pacate, vel honesto aliquo fœdere, quam sanguine cadibus & ciuium strage amissioneque dirimi. Verum, quocumque demum consuetudinem hanc intelligamus modo, vires ac diuinitatem amoris hac ratione ostendere ac patefacere voluere, quam Philosophi eidem inesse non negarunt.

Nec etiam erro: constat enim, celeberrimos quosque & maximi nominis Philosophos credidisse tantas amoris esse vires, tantam potentiam, tamque illum mirabiles producere effectus, vt in Deorum numerum idcirco censuerint referendum; quin & longius procedendo omnium illum rerum dixerint esse principium. Huius opinionis fuit Empedocles, referente in Metaphisicis Aristotele. Plato quinetiam dicere non crubuit, Amorem, diuinum, potens,

Cant. 2. 6.

Amor armatus.

1. Metam.

lib. 4. c. 7.

Amorem Deum esse credide re Philosophi.
Lib. 1. in conuiuio Socras.

I.

Can. 8.

D. n. 17.

2. Reg. 17.

magnanime Rex, norit, gentis huius patrem olim fuisse Abrahamum, summum Dei amicum, qui singulare eidem obsequium & cultum præstitit, quod filium vnigenitum facultatum omnium hæredem immolarit: quo facto tantopere illi gratus extitit, omnes vt posteros illius magno deinde semper amore sit profecutus, victoriisque singularit us cõdecorarit. Rex igitur hoc audito, ait, si ita res habeat, idem ipse præstabo, illius quoq; mihi amicitiam comparabo: quamobrẽ acceptum filium in mœnibus, coram omnibus immolauit. Quod cum Israëlita vidissent, secumque diuidi casset, quando quidem tanto in patriam amore Rex esset, illius liberandæ causâ sanguinem filij vt effuderit, nullam interceptandæ illius spem superesse: obsidionem soluerunt.

Mundus. Magna & vasta illa vrbs, mundus, in quâ hic vrbi cuius fossæ sunt maria, muri elementa, placur. comparatur. vix omnes, portæ quatuor mundi cardines, iam à longo tempore obfessa erat, diaboli illam acriter obfederant, ideoq; vniuersum magni Dei, qui Rex illius est, regnum summo in discrimine versabatur. Quid igitur facto opus: vnicum arripit filium, in Caluaris petra immolat, illius nec sanguini nec vitæ parcens, vnde Apostolus: *Qui, proprio filio non pepercit, sed pro nobis tradidit illum.* Quo facto diaboli inimici nostri percussit, atq; vehementem hunc amorem demirati, in fugam se coniecere. O totius vniuersi creator! ò æternæ & bone Deus, si proprium hominis liberandi gratia filium immolare, morti tradere, pretiosum illius sanguinem effundere, illum, inquam, qui cœli terreque hæres erat, non est veritus: ecquod maius & euidentius amoris argumentum optari queat? quid dici potest aliud, quam *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.*

Rom. 8.

Amoris huius descriptor illum vt apercius demonstraret, & extolleret altius, vsus est verbo *sic*: quo Euangelistæ non nisi ad rarum quid exprimendum vri solent. Ita Marcus Christi in cruce tormenta & afflictionem exprimere volens, centurionis Iudæi admirationem, ait: *Videns centurio, quia sic clamans expirasset.* S. Lucas quoque de summo Dei patris dolore quem amisso dilecto filio habebat, agens, verbum quoque *sic* adhibuit: *Filius quia fecisti nobis sic?* Ioannes idem extremam Redemptoris defatigationem innuere dum vult, & quomodo de lassatus ad Samariam puteum sedere, cum verbis id exprimere commode non posset, ait: *Sedebat sic fatigatus ex itinere.* Ita etiam hodierno in Euangelio cū deficerent ad exprimendum amorem verba, hac emphatica vocula vsus est, nullo alio adhibito colore Rhetorico: *Sic Deus dilexit mundum, &c.*

III.

Marc. 8. 15.

Luc. 2.

O amorem infinitum! ò affectum singularem! cuius omnes dimensiones si quis nosse velit, donum ipsum in se tantum spectet: si tantum enim seipsum dedisset, non idcirco maior illius amor fuisset: filius namque Patri æqualis quo ad essentiam, potetiam, æternitatem si seipsum aliaque attributa & perfectiones: quique videt filium, videt & Patrem, vt olim Philippo Redemptor ait: *Philippus, qui videt me, videt & Patrem:* adeo vt donum, quod filius est Dei, cum immensum sit, & penitus infinitum, amor qui hoc tibi contulit, magnus quoque sit oporteat, iuxta Philosophicum hoc axioma, *propter quod vnumquodque tale, &c. illud Ephes. magis.*

Pater daretur! do filium. Cur Deus hominis peccato ignoscit potius q̄ Angelorum.

Apostolus de hoc dono agens, amorem hunc immensum & nimium appellauit, dicens: *Deus autem qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos.* Quæ verba perpendens & omnes scripturas etiam considerans, nullum in iis Dei opus, nullam gratiam, nullum donum cœlestis collatum, excessiuum aut nimium vnde appellari, excepto amore quem nobis proprio dando filium ostendit. Et sane Angelorum doctores scholastici hunc diuini amoris excessum considerantes, & simul etiam seueram iustitiam qua in Angelorum præuacationem animaduersum fuit, duorum effectuum tam inter se dissimilium, misericordis, inquam, & iustitiæ, ex eodem omnino inobedienciæ peccato causam sedulo exequentes, nonnulli asserunt Angelorum intellectum mutari non posse, sed firmum, immobilem & constantem in iis quæ concepit, persistere, atque ita sentit D. Thomas: *An. 5. Thomas gelus apprehendit immobiliter.* Aliter sentiunt i. p. qu. 84. alij non omnes scilicet Angelos perisse, dist. 2. sed

Cur Deus hominis peccato ignoscit potius q̄ Angelorum.

sed vniuersum hominum genus, atque ideo equius fuisse, huic vt remedium aliquod adhiberetur. Huius opinionis fuit Scotus, quæ & illo loco Geneleos confirmari potest, *Non permanebit Spiritus meus in homine, quia caro est, &c.* Id est, indignabor & succensebo homini, sed furor ille non erit perpetuus & æternus, quia non nisi carnis est, id est, humana fragilitatis conditio ostendit, æquum esse & rationi consentaneum, illi vt paream ac misericordiam exhibeam. Ratio hæc, Auditores, quantum ex parte miserabilium, quibus misericordia impenditur, bona est: at ex parte Dei miserat̃is nulla dari ratio potest, sed cum Apostolo exclamandum, *Propter nimiam charitatem suam;* vel cum Evangelista dicendum, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Cum hic de excessu loquamur, addam hoc loco sponfam in Canticis, amorem hunc dininum considerantem, eundem videri reprehendere, & tacite prodigalitatis nomine sponsum insimulare dicens, *oleum effusum nomen tuum.* Id est, ò supreme & cœlestis sponse, adeo magnificus es, vt oleum dici effusum metearis: tanta siquidem liberalitas tua est, & munificencia, vt qui nesciret, vnde illa originem haberet, è bonitate scilicet infinita, prodigum te indicaret. *Oleum effusum nomen tuum,* id est, videris prodigus rerũ tuarum dissipator esse, & diuitias tuas in vanum profundere; sed in eo imprimis, quod Filium unigenitum mundo dederis. Quam profusionem contemplatus Psalter ait, *voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est;* quasi diceret; Amor tuus ac bonitas tantopere me vrget Deus, tibi vt obsequium meum reddam, continuoque tibi delectationem, vt, quamuis aliam mercedem non expectarem, hoc solo nomine tibi gratuitum obsequium cultumque impenderem, præceptisque tuis obedirem. O amor, sed qui inimicos ipsos præuenis & anteis, & vltra omne nostrum accidis meritum. *Sed Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Mundum dilexit, suum adhuc inimicum & aduersarium: quod etiam Apostolus demiratus est, *si enim cum inimici essemus reconcili-*

ati sumus Deo per mortem filij eius. Perinde ac si diceret: Ecquis amor, ecquæ mirabilia! nostra Deus nobis peccata remisit; filium nobis dedit, dilexit nos etiam inimicos, nullo prauo merito, nullis bonis operibus præcedentibus, hocque penitus nouum & admirabile, hoc cœlum terraque mirantur, hoc Angeli cœlestesque spiritus obstupescunt, hoc Esaiam coegit dicere: *Quis est iste, qui venit de Esai. 63.* Edom: id est, non mediocriter obstupescimus è terra hostili, è natura aduersaria & tantopere Deo exosa, hominem adeo diligi & cõplecti, vt suas vti delicias Pater æternus illum habeat, vnde ait, *hic est filius meus dilectus in quo mihi beneplacui.* Miramur, inquit spiritus illi cœlestes, cum hominem tanto cum honore è terra adeo hostili ascendente, & Angelico exercitu stipatum, tanta cum magnificentia in nostram admissum videmus. Mirari igitur desinite beatissimi spiritus, ac vobiscum sententiam illam Evangelistæ dispicite, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Dilexit & complexus est mundum, sibi Dum potius aduersabatur. Arque in hoc infinitus tentia Dei quidam amor demonstratur. Infinita Dei patuit in potentia in mundi creatione apparuit, eo creatione quod agens tunc à nullo præiudicio subiecto, aut mundi prima materia auxilium mutuabatur; adeo, vt ad vniuersum creaturæ Esse tunc producendum, perfectissimum quoddam & omnipotens Esse in causa, quæ illud è nihilo producit & subsistere facit, necessarium fuerit; ideoque hinc illius omnipotentia & infinita virtus dignoscitur. Cum subiectum aliquod præuium est, in quo virtualiter forma continetur, agens, ab illo auxilium mutuatur; ideoque in huiusmodi artifice nullo infinitum est; atque ita faber è ligno sedem, mensam aliaque opera componit, sed è nihilo fit nihilum: ita quoque ferres in potentis sensitiuis habet, per oculos & lumen videmus, in tenebris vero nihil omnino cernimus. Cum vero voluntatis obiectum ipsum sit bonum, cumque nihil huiusmodi in nobis præcesserit, nec vllum præambulum fuerit, meritum ob quod nos Deus ita dilexerit, filiumque vnicum nobis dederit; efficitur, ex infinito illum amore datum esse,

esse, sicut etiam ex potentia quadam infinita mundi machinam condiderat, *Sic Deus dilexit mundum.*

Ioan. 15. Dictum olim in Euangelio maiorem amorem dari non posse, quam si quis vitam pro alterius incolumitate impendat, *Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Sed videte hic etiam quid mirabilius, videre an non maiorem Pater aeternus amorem exhibuerit profecto enim & sincero amore mundum sibi inimicum complexus est, filiumque pro vita illius obtulit, cumque in cruce ad inimicorum, non vero Angelorum, redemptionem mori voluit, *Cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filij,* dixit iam ante Apostolus. Ad hunc amorem respexit Dominus, cum ad inimicorum nos dilectionem

Rom. 8.

Matth. 5.

Parris caelestis exemplo inuitavit, Diligite inimicos vestros, &c. ut sitis filij Patris vestri, qui in caelestis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos. Nihil autem est solem oriri facere super bonos & malos, si eum eo quod filium unicum pro inimicorum redemptione obtulerit, conferamus.

Gen. 43.

Gen. 32.

Iacob Patriarcha dolebat, vixque consensum dabat, filius Beniamin ut in Aegyptum cum aliis fratribus, ad Simonem qui obses remanserat, redimendum proficisceretur. Non dabat illum in manus inimicorum, sed fratribus & filiis suis, non mittebat occidendum, sed ut aliorum innocentiam hac ratione testatam faceret, commeatumque ex Aegypto acciperet. Longe aliter caelestis aeterni Patris amor sese manifestavit, non grauarus est in mundum sibi aduersarium filium mittere, idque ad miseros peccatores in captiuitate detentos & iam condemnatos, inimicos tamen mortales, a morte eripiendos; non grauatus est, inquam, morti illum tradere, morti autem crucis, morti cruenta & acerbissima, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Viderit porro Pater caelestis non aliter se cum mundo gessisse, quam Iacob Patriarcha cum Esau aduersario suo: eum enim furorem, indignationem & rabiem profani huiusce veteratoris iam a viginti annis nosset, amicitiam illius ambiuit, muneribusque eum

sibi propitium reddere conatus est; ut hac munificentia ac liberalitate ferinam illius barbariem mitigaret, quapropter secum ait *placabo eum muneribus.* Idem penitus summus ille Deus egit cum hominibus, cum enim videret, iuratos sibi illos inimicos esse, vitis & prauis affectibus plenos malignitatem spirantes, & iam a quinque annorum milibus inimicitias secum gerentes, humanitate & beneuolentia illos sibi conciliare, muneribusque deuincire studuit; ac re ipsa tam pretiosum & luculentum eis munus obtulit, nullum ut simile a quoquam oblatum sit proprium, inquam, filium, *ut filium suum unigenitum daret.*

De hoc dono Isaias loquens, ait, *Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis;* at quibus verbis vtramque simul naturam inuuit; humanam quidem in *paruulus natus est nobis;* diuinam vero in *filius datus est nobis;* vtraque autem simul sumpta, non nisi unicum statuunt filium, quem Pater nobis donauit, o amorem infinitum! Pater ille caelestis visum nos a recto tramite aberrare, illum nobis ut viam dedit, *Ego sum via,* videret vero deceptos & mendacio circumuectos, in veritatem, *Ego sum veritas.* Videret in densissima versari caligine, in faculam & lumen, *Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris.* Videret in summo versari discrimine, & luporum rabie expositos, ut pastorem, *Ego sum pastor bonus,* videret ignorantem, stupidum & bardum, ut doctorem, & magistrum, *Filia Sion exultate & latamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis Doctorem iustitiae.* Videret a Principibus tenebrarum deceptos & superatos, ut ducem, *Ece testem populus dedit eum, ducem ac praeceptorem gentibus.* Videret denique omnes nos morti adiudicatos, & in interitum ruere in vitam, *Ego sum vita, veritas & vita.* Atque ut Rachelis interitus Beniamino vitae fuit occasio, ita filij Dei mors vitam nobis peperit immortalem. Atque in hoc ineffabilem amorem patefecit, adeo ut merito cum Euangelista dicere possimus, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.*

Quid unigenitum dare filium Chryostom. In hoc obstupescens, eloquentiam hic ostentat, & ait:

ait: Si filios plures habuisset, & dedisset unum hoc etiam esset maximū, nūc vero filiū unicum dedit.

Iacob Patriarcha plurimorum filiorum pater erat, tamen difficulter admodum & ægerime minimum natu in Ægyptum mittere sustinuit. dimissum vero quanto lactu & suspiriis sit profectus dici non potest, quare ab illo sæpe secum dicebat, *Ego autem quasi orbatus absque liberis ero.* At Pater æternus, cum non nisi vnicū haberet filium & alium habere nequeat, amorem suum vt testatum faceret, mundo illum dedit, sic *Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnicū daret.* Cumque nec hūc dedisse satis pararet, Spiritum quoque sanctum dare voluit, quod donum in secunda orationis parte iam exponam.

Non erat Auditores; munifico & liberali Deo satis filiū nobis suum velut amoris atham & symbolum dedisse; sed in affectus augmentum & maiorem dilectionis eminentiam, Spiritum quoque sanctum impertit: vt hac ratione nobis ipse secundus Elias foret, qui duplicem suum Spiritum discipulo Elifæo legauit. Notandum autem est, filium nobis ante Spiritum sanctum datum esse; nam vt inuisibilis missio (productio inquam). Spiritus paracliti (ad intra) inuisibilem filij missionem præsupponit, & vnus prius non fuit inspiratus, quam alius genitus; ita quoque visibilis eiusdem Spiritus missio, visibilem filij missionem præsupponere debebat. Atque hæc est ratio cur Spiritus sanctus visibiliter in mundum missus non sit, nisi prius filius descendisset. Atque hoc est quod tacite Ioannes innuit dicens, *Spiritus nondum erat datus* (id est visibiliter, & summa cum plenitudine) *quia Christus nondum erat glorificatus.* Filius igitur cum in festo natali in hunc mundum venisset, Spiritus paraclitus hodie in Pentecoste cælo visibiliter delapsus est.

In hac porro missione amor in summo gradu fuit & pondere, id est plenus & perfectissime infinitus, Pater siquidem cælestis Pneuma dimittens ipsum nobis amorem misit, qui infinita secum dona tulit, gratiam nempe iustificantem, gratias gratis datas, scientiam, prophetiam, donum miraculo-

rum & linguarum. Quo alludens Apostolus *Ephef. 4.* ait, *Ascendens Christus in altum, captiuam auxit captiuitatem, dedit dona hominibus.* Per dona vero Spiritus sanctus intelligendus est, qui modo in singulari *donum Dei altissimi*, modo in plurali, *donum* appellatur, quod omnium bonorum donorumque fons sit, quæ cælitus in mundum collata sunt: ad eum profusum modum quo peccatum originale in scriptura, *Peccata*, in plurali dicitur quod omnium omnino peccatorum, quæ vnquam in mundo commissa sunt, exordium & scaturigo fuerit. Ita namque Psalmographus locutus, *Psal. 50.* *Et in peccatis concepit me mater mea.*

Æquissimum erat & rationi quam maxime necessarium: vt Deus, postquam filium nobis dedisset, daret & Paraclitum Spiritum, & Spiritus sic suo aduentu omnes secum gratias traheret. Filio igitur dato, & hoc dono concessio, nihil nobis amplius denegari poterat. Quod certo sibi persuadens Paulus ad Romanos, libera voce profiteretur, *quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit.*

Ægre admodum Laban Iacob Rachelem in coniugem dedit; at postquam matrimonium iam contractum esset, facile ei omnem facultatem & dotem concessit, cum iam illius ingenium & merita perspexisset. Multum temporis elapsum erat, quatuor annorum millia effluerant) antequam Pater æternus filium in mundum mitteret, at postquam semel eum donasset; Spiritum mox suum & reliquas cum eo diuitias elargitus est.

Cæterum fixum hoc sit & indubitatum, Spiritus Theologi, Patrem quidem nobis pure ac simpliciter, id est, puro & simplici amore nullius præsuppositis meritis, dedisse filium; Spiritum sanctum vero non nisi **CHRISTI** meritis & nomine datum esse, *Paraclitus autem Spiritus, quem misit et Pater in nomine meo,* id est, ob merita mea. Iacob quod cæteros filios diligeret, dilectum sibi Ioseph ad illos destinauit, at deinde, is ipse qui propriis meritis missus fuerat, Princeps Ægypti fuit constitutus, donaque nactus est, quæ deinde fratribus distribueret. Idem omnino de Patre æterno sentiendum; amor scilicet, quo

Gen. 41.

4. Reg. 2.
Filius missio an Spiritus 3.
missionem præcesserit.

Ioan. 14.

Deus Spiritus 3.
mittens amorem ipsam misit.

Ephef. 4.

Psal. 50.

Spiritus datus per Christi merita.

Ioan. 14.
Gen. 45.

mun-

mundum diligebat, filium suum vnicum mittere coegit, at hic deinde filius meritis suis nominis exaltationem, corporis gloriam, summi cœlorum terrarumque monarchæ nomen ac titulū obtinuit, *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra*; ac denique Spiritus sancti remissionem, quod omnium donorum donum est, & cum quo omnia pariter nobis donata sunt, quod Euangelicis verbis confirmo, *Cum autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis, à Patre, Spiritum veritatis.* & alibi ipse Christus, Apostolos alloquens, *Expedis vobis, ut ego vadam si enim non abiero, paracletus non venit ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos.* Quibus omnibus probatur, Spiritum S. in terram descensurum non fuisse, nisi filius morte sua & passione illius nobis aduentum promeruisse.

Spiritus S. seipsum dedit. Adhæc, Pater præ bonitate & clementia sua infinita, ex singulari amore, Filium vnicum mundo dedit, Filius quoque patri natura æqualis & persimilis in amore, quem admodum ad intra, vna cum Patre Spiritum sanctum produxit; ita quoque cum eodem Patre eundem ad extra misit. At Spiritus sanctus, cum aliam personam quam mitteret, non haberet, non datur enim in diuinis persona quarta, seipsum dare voluit. Nemini vero hoc mirum videatur; scitis enim, docti quod quamuis vna persona diuina seipsam non mittat, eo quod missio ordinem & relationem ad alium requirat, ideoque distinctio quædam inter mittentem & missam necessaria sit, seipsum tamen dare possit: quod cum sit, singularis quidam amor & effectus intimus, quo maior haberi nullus potest, sed se exerit.

Simile. Pater igitur Spiritum sanctum cum dedit, amicum quendam imitatus est, qui cum amico omnia quæ possideret, erogasset, ipsum tandem cor aperto pectore traderet; quod profecto maximi amoris foret indicium. Præterea Spiritum sanctum cum dedit, propriam vitam dedit, *Spiritus est enim qui vivificat & symbolum Nicenum canit: Et in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificantem.* Adeo ut quicumque Spiritum hunc possederit, diuinam profus & non amplius huma-

nam vitam viuat, cumque Apostolo merito dicere possit, *viuo ego, iam non ego, vivit vero in me Christus.* At quod Deum, Spiritum donando, cor suum dedisse dixi, nemini mirum videri debet: certum est enim Deo cor esse. Testatur hoc siquidem scriptura de Dauide loquens, *inueni David virum secundum cor meum*; quo etiam respexisse Pfalter visus est: *cor mundum creauit me Deus*: quod duplici intelligi sensu potest, primo quasi diceret, Domine Deus mihi obsecro, cor nouum tribue, neque enim habeo; nam homo esse desi & in brutum conuersus sum *ut inuentum factus sum apud te.* Habere quidem fateor cor solebam, sed illud ipsum mihi abstulit Bersabea.

Hem, quam sublime philosophatur, quam liquido miseræ suæ ruinam exponit! certum quippe est huiusmodi vitium quoties inquinatus Rex hic erat, hominem in brutum conuertere, cor auferre & vecordes penitus reddere. Testatur quippe sapiens. *Fornicatio & ebrietas auferunt cor.* Hoc Ethnici ipsi agnouere: hoc enim exprimerent cum vellent, Venerem lasciuia deam hirco insidentem pinxere, & ad pedes illius testudinem. fœtidus & salax hircus, lasciuam denotabat; testudo vero quam Aristoteles corde scribit carere, signum erat peccati: hoc cor & mentem sectatoribus suis eripere, vti Regi huic reuera eripuerat, quapropter merito aliud sibi reddi postulabat, *Cor mundum creauit me Deus.*

Alius vero sensus hanc expositionem ad- mittit; Dubito Domine, num cor habeam; hoc scio, si quod habeam, ipsum immundum & inquinatissimum esse; tu vero penitus mundum ac nitidum habes, Spiritum sanctum scilicet, atque hic est quem à te exigo. At quoniam eodem indignus sum, nec eundem promerui, tuum est, quem admodum creatio nullum subiectum præsupponit; ita quoque, tuum mihi dando cor, id est Spiritum tuum, nullo ad merita mea respectu habito ipsū de nouo creare videberis. Quin & ipse forsitan Deus hoc intellexit sensu, cum in primo decalogi sui præcepto ait: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,* Id est,

Veneris
imago.Lib. de
soma &
vigilia.

id est, Quemadmodum Dominus Deus tuus è toto corde suo te dilexit, & totum tibi cor impendit, idem tu ò homo præstes velim totum illi cor trade, ac reciproco illum amore prosequere: sed satis superq; de corde nouo locuti, ad lineam redeamus.

Mag. 20. Magnus ille Deus postquam mundo filium dedisset, spiritum quoque suum dare voluit, vt velut secundus Ezechias externis diuitias & thesauros regni manifestaret; vel forsitan, quemadmodum duo terrestres mundo interitum attulerant, expediens ac propemodum rationi consentaneum erat, duo cælestes vt eundem restituerent & in pristina dignitate collocarent. Idcirco filius venit, vt pœnam peccatis debitam lueret; Spiritus sanctus vero vt locum tot immun- ditatis inquinatum purgaret, ac prophanatū sanctificaret: primus venit ad inimicos depellendos ac mundi locum inuadendum, secundus præsidium in eodem collocandum, ne deinde ab hoste denuò interciperetur: neque enim satis est, ab inimico locū aliquem vindicasse, sed idem ipse valido præsidio cõmuniendus, deleuerat peccatum filius, ac diabolum profligauerat; Spiritus sanctus vero gratiarum suarum hodie præsidium intro- ducit: instruxerat Ecclesiæ suæ nauem Filius, Apostolos ei in gubernatores, Sacra- menta in arma, fideles in milites, virtutes in vela, crucem denique in malum configura- uerat, deerat vero ventus, qui eandem propelleret perque mundi fluctus & gurgitem dirigeret. Spiritus sanctus vero erat bonus ille ventus, qui hodierna die hac figura descendit, & Ecclesia iam tot esillum exspe- ctando orans dixerat, *Spiritus tuus bonus de- ducet me in terram rectam, &c.*

An non anima mea insignis hic quidam amor est? An non multis Patri æterno nomi- nibus deuincta es? Quam illi mercedem, quam gratiarū actionem hoc illi reddes no- mine? *Quid retribuas Domino pro omn. b. quæ re- tribuit tibi?* Dedit tibi filiū Donum rarissimū & pretiosissimum: deinde & Spiritum suum, donum quod Apostolus nuncupat inenar- rabile, *Gratias ego super inenarrabili dono eius.* Moses Hebræis accepta à Deo beneficia in

Tom. 2. Pars. Æstiuæ.

mentem reuocans, illosque ad gratitudinem inuitans, hac eos est oratione allocutus. *Di- lexit patris tuos & elegit eos, de cælo fecit audi- re vocem suam, vt erudiret te, & in terra ostendit tibi ignem suum maximum.* Quod olim Moses hic Hebræis, ipsum hodie fideiū cœ- tui repræsentare merito possum, iisque occi- nere, *Dilexit patres tuos, &c.* Cogitate Christi- ani, quanta vestra erga Deum sit obligatio, quot illi nominibus obstricti sitis, quantum illi obsequiū debeatis; Patres vestros tanto ol. m amore est profecutus, vos, & omnem mundi generationem non inferiori, dū pro- prium vobis clargitus est filium, non de cælo iam illum loquentem induxit, sed in terra, medius fuit inter nos constitutus (*nouissime autem locutus est nobis in filio;*) ad legem nos e- docendam; quodque maximum amoris est argumentum; *in terra ostendit vobis ignem maximum,* id est Spiritum sanctum, magnum ignem amoris, illam Ætiam, fornacem il- lam, quæ in linguarum forma super Aposto- los descendit.

An non iam igitur animæ, Deum illum a- more plenum reciproco amore prosequemini? An non Deum adeo munificum & libera- lem: fieri ne poterit, vt post tot ab eo benefi- cia accepta illum peccatis ad iracundiam prouocetis. Honestus adolescens Ioseph cū ad nefarium adulterii crimen ab impudica & lubrica hera sollicitaretur; non alio nomi- ne rei indignitatem à se propulit, quam quod Dominus varijs se beneficiis affecisset, at- que hoc vmbone importunas lasciuæ soli- citatrici preces retudit dicens, *Eccce Domi- nus meus omnibus traditis ignorat quid habeat in domo, nec quidquam est quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi.* Quanto potiore iure, vos animæ Christianæ diuino- rum beneficiorum, amorisque quem Deus nullo non tempore ostendit, cõsideratione aduer- sus omnes tētationes & importunitates mū- di defendere ac tueri poteritis, ac dicere: *Eccce Dominus & Deus meus, omnib. tibi tradi- tis ignorat quid habeat in domo sua; omnes tibi creaturas, Filium quoq; suum, Spiritum deniq; paraclitum impertiuit, quid dare po- test vterius? Quid Deum offendere in po- sterum valeas: an non potius reciproco illum*

E amore

amore completi, qui tãto te est amore profecutus; si tanta amoris vires fuerint, Deum vt expugnare potuerit; illumq; ad te inuicandum inducere; an non tanta ille etiam apud te fortitudinis erit, tuum animum vt expugnet, flectat & ad tam æquum amorem impellat, si tantum amoris robur in Deo fuerit, nullumque illius apud te sit pondus, quam merito amor illud Angeli ad Iacob dictum repetere & exprobrare poterit: Iacob enim timidus & metu percussus in patriam cum rediret, Angelus in itinere cum eo luctatus est, vtque illi omnem formidinem eriperet, hunc in modum illum est allocutus, *si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra hominem praualebis?* Expostulat igitur amor quod aduersus Deum fortis fuerit, hominem tamen expugnare non potuerit: quod Deum expugnauerit, Filiumque suum dare & in terram mittere, naturam humanam assumere, mortem sufferre, crucem pati, Spiritum denique sanctum illum dare coegerit; homo vinci expugnarique nequeat, vel potius nolit. Iustæ profecto amoris expostulationes, & magnum hominibus opprobrium est. Nequaquam; Auditores, nequaquam, non ita est cum amore agendum, cor illi nostri aperendum, animæ replendæ, magnusque ille Deus diligendus, si non eo amore quod nos dilexit (hoc enim nulla ratione fieri potest) è toto saltem corde, & quantum vires & affectus sinent, dedit nobis filium, nos ter illi vicissim intellectus dandus; dedit Spiritum sanctum, demus illi voluntatem & animû; ingrati enim alioquin audiremus, meritoque culpandi essemus, quod Deum qui nos tantopere dilexerit, qui que totus amabilis est, *(guttur illius suauissimum, & totus desiderabilis)* ait in Canticis Sponsa diligere nõ potuerimus.

O benignissime, clementissime & dilectionis plenissime Deus, qui tanto mundum amore es profecutus, filium illi tuum vt impertiueris, mundum inquam peccatis plenum, morti adiudicatum, supplicio à tanto tempore coram iustitiæ tuæ tribunali additum. Quod propterea infiniti cuiusdam amoris argumentum est, vt pote qui nulla supponebat merita, sed infinitam è contra

demeritorum multitudinem. Recordare obsecro Domine, qui non minus liberalis quam potens es, amoris huius, huius intuitu nostra nobis delicta ignosce, & gratias tuas nobis impertire pergitto; cumque amori velut causæ primariæ ascribendum sit, quod esse nobis dederis, mundum qui nobis palatii loco foret condideris, filium vnicum ad nos redimendos concesseris, Spiritum sanctum ad sanctificandos miseris; idem amor causa sit, & mouens, nobis vt salutem compares, & ad regni cœlestis fruitionem perducas, ad quod Patris & Filij & gloriosissimi Paracliti benignitate ac misericordia perueniamus, Amen.

FERIA TERTIA PENTECOSTES.

De Spiritu sancti donis hic potissimum agitur.

Partitio.

1. De spiritu S. generatim.
2. De VII. donis Sancti Spiritus, de que afflictorum.
3. De dono Sapientia & Intellectum.
4. De dono consilij & Fortitudinis.
5. De donis reliquis.

Et repleti sunt omnes Spiritu sancto.
Act. 2.

FIGURA.

Agypti Princeps Pharaon cum quadam nocte intempesta altum dormiret, ecce quiescenti septem frumenti spica plena & formosæ in culmo vna apparuere. Scio Iosephum somniorum interpretem hoc de futura regni fertilitate exponere; at ipse hodierna die expositionem somnii longius arcessens, mysteriorumque viam ingreßus, abundantiam Ecclesiæ hic tacite innui, ostendere conabor; mihi que persuasero, verum hoc fertilitatis, quæ Spiritu sancto in mundum veniente apparitura esset, iudicium existere. Ex illius enim essentia, velur culmo,

Cant. 5.

Gen. 41.